

věty § 1393 předmětem cesse též právo, které lpí na osobě a od ní odděleno býti nemůže.

Prof. Dr. Sedláček při svém výkladu § 1393 obč. zák. velmi výstižně formuluje to takto: »Nepostupitelné jsou pohledávky z takových právních poměrů, kde míra plnění řídí se osobou věřitelovou, neboť při postupu měnil by se i předmět závazku, což by se neobešlo bez souhlasu dlužníků.«

Nejvyšší soud rozhodnutím z 18. ledna 1899 č. 16279 (sb. II. 466) uznal, že za práva, která lpí na osobě a s ní zanikají a tudíž předmětem postupu nejsou, pokládá § 1393 obč. zák. jen práva osobní, rodinná a manželská (na př. dle § 91, 139, 154, 166, 167 obč. zák.) — nikoliv však práva věřitelská z poměrů obligacího vzniklá.

Totéž stanovisko zastává Dr. Viktor Hasenöhr »Das öster. Obligationenrecht«, Ehrenzweig. Krainz »System« § 229, Horaz Krasnopolski »Öster. Obligationenrecht«.

Dr. J. Ř.

Notář, pokud nevystupuje jen jako zástupce stran jest orgánem republiky ve smyslu jazykového zákona.

(Nález nejvyššího správního soudu ze dne 18. března 1929 č. 5463/29.)

Okresní soud v D. vyzval stěžovatele, notáře tamtéž, aby seznam posledních pořízení, předložený jím ve smyslu vládního nařízení ze dne 9. dubna 1926 č. 50 Sb. z. a n. a sepsaný jazykem německým, předložil v jazyce státním nebo sdělil, z jakého důvodu nechce jazykovému zákonu a nařízení vyhověti. Proti této výzvě podal stěžovatel dohlédací stížnosti, jež byly v postupu instančním presidiem krajského soudu v Litoměřicích a vrchního zemského soudu, jakož i ministerstvem spravedlnosti rozhodnutím ze dne 12. srpna 1926 č. 34777/26 zamítnuty. — Stížnost do rozhodnutí toho podanou zamítl nejvyšší správní soud shora uvedeným nálezem jako bezdůvodnou z těchto

důvodů:

Se zřetelem na prohlášení právního zástupce stížnosti, učiněné při ústním líčení, že upouští od všech námitek v písemné stížnosti uplatněných, až na dvě námítky, totiž, že notář není orgánem republiky ve smyslu jazykového zákona a že čl. 96. jaz. nařízení, pokud jest v něm ustanovena 15denní lhůta k podání jazykové stížnosti, není kryt zákonem, musil se nejvyšší správní soud omeziti na zkoumání toliko těchto dvou námitek.

Druhá z uvedených námitek byla vznesena v souvislosti s výkladem, jaký dal žalovaný úřad ustanovení čl. 21., odst. 2., jaz. nařízení. Po této stránce vytýká stížnost, že žalovaný úřad vyslovil neprávem, že stěžovatel jest v příčině uplatňování svých jazykových práv, pokud jde o rozhodnutí, která mu byla vydána jen v jazyce státním, prekludován proto, že nepostupoval podle čl. 21., odst. 2., jaz. nařízení a zmeškal-li lhůtu tam ustanovenou, že nemůže se dodatečně domáhati nápravy.

Žalovaný úřad při tomto svém výroku vycházel zřejmě z názoru, že pro vznik jazykového sporu jest nezbytným předpokladem, aby strana postupovala po-

dle čl. 21. jaz. nařízení. Názor tento nelze však uznati správným. Pro vznik jazykového sporu postup strany podle čl. 21. jaz. nařízení nezbytným předpokladem není, ježto ustanovení toto ponechává jí na vůli (arg. slovo »může«), aby před podáním jazykové stížnosti zvolila tuto cestu (srov. nález z 20. září 1928 č. 25.525, Boh. A. 7428). Nepoužila-li strana této cesty, nemůže to míti pro ni za následek, že by s uplatněním svých tvrzených jazykových práv jazykovou stížností byla prekludována. Pokud stížnost v této souvislosti namítá, že 15denní lhůta k jazykové stížnosti, normovaná v čl. 96. jaz. nařízení, není kryta jazykovým zákonem a jest proto vzhledem k § 55. ústavní listiny nezákonná a protiústavní, mívá se námítka tato cíle, ježto naříkané rozhodnutí pro svůj uvedený výrok tohoto předpisu jazykového nařízení se vůbec nedovolává.

Zabýváje se otázkou, lze-li notáře subsumovati pod pojem »orgánu republiky« ve smyslu § 1., odst. 2., bodu 1., jaz. zák., vycházel nejvyšší správní soud z těchto úvah:

Naříkané rozhodnutí, ukládající stěžovateli povinnost, aby předložil seznam posledních pořízení, sepsaný v jazyce československém, opřeno jest jednak o ustanovení čl. 2., odst. 3., vládního nařízení č. 17/26, které prohlašuje notáře za orgány republiky po rozumu jaz. zákona, jednak o úvahu, že seznam posledních pořízení, který stěžovatel okresnímu soudu v Děčíně n. L. předložil podle vládního nařízení ze dne 9. dubna 1926 č. 50 Sb. z. a n., byl jím předložen nikoli jako soukromou osobou, nýbrž ve funkci notáře.

Proti tomu namítá stížnost materiální neplatnost jazykového nařízení z té příčiny, že čl. 2., odst. 3., prohlašující notáře za orgány republiky, porušuje ústavní listinu jednak v § 55., neboť překročuje meze jazykového zákona, k jehož provedení bylo jaz. nařízením vydáno, jednak v § 128., který zaručuje státním občanům Československé republiky, že mohou v mezích všeobecných zákonů volně užívati ve stycích soukromých a obchodních jakéhokoli jazyka, a namítá konečně, že jazykové nařízení odporuje jazykovému zákonu, ježto notáři nejsou podle něho orgány republiky.

Posouzení oprávněnosti těchto námitek závisí na výkladu pojmu »orgán republiky« po rozumu jazykového zákona a na zodpovězení otázky, lze-li s hlediska tohoto zákona uznati notáře za orgán republiky. Pojem »orgány republiky« v jazykovém zákoně výslovně vymezen není. Jeho výkladem a právním významem zabýval se nejvyšší správní soud již v nálezu ze dne 18. března 1929 č. 2141/28. V nálezu tomto, opřeném o usnesení svého odborného plena ze dne 10. prosince 1928 č. pres. 1315/28, podle něhož »orgány republiky« ve smyslu § 1., odst. 2., bodu 1., jaz. zák. jsou jen trvalé články státního ústrojí (instituce či nařízení), vyslovil a zevrubně odůvodnil nejvyšší správní soud právní názor, že »orgány republiky« ve smyslu objektivním rozuměti dlužno trvalé státní instituce, rozdílné od soudů, úřadů, ústavů a podniků republiky, vybavené stejně jako soudy a úřady místní a věcnou kompetencí. Setrvávaje při tomto právním názoru také v daném případě, odkazuje nejvyšší správní soud podle § 44. jedn. řádu na podrobné odůvodnění jeho v cit. nálezu obsažené.

Vzhledem k těmto důvodům nelze uznati důvodnou ani námítku stížnosti, která shledává podstatné

znaky pojmu »orgány republiky« v tom, že musí to býti právnické osoby, nadané státní mocí vrchnostenskou (imperiem). Pro takovéto pojmové znaky orgány republiky není možno v jaz. zák. naléztí žádné opory. Vždyť úřady ve smyslu § 1 a 2 jaz. zák. jsou také úřady uvedené v § 90. úst. listiny, t. j. úřady bez jakékoli výsostné pravomoci, jak nejvyšší správní soud vyslovil již v nálezu Boh. A. 6783, takže tím méně lze požadavek imperia klásti při orgánech republiky.

Řídě se uvedeným základním právním hlediskem, uvažoval nejvyšší správní soud při otázce, lze-li notáře pokládati za orgány republiky, takto:

Instituce notářů upravena jest v historických zemích notářským řádem ze dne 25. července 1871 č. 75 ř. z., který v čl. II. uvoz. zák. zachovává výslovně v platnosti předpisy o použití notářů jako soudních komisařů, obsažené v XIII. hlavě notář. řádu ze dne 21. května 1855 č. 94 ř. z., případně ze 7. února 1858 č. 23 ř. z., jakož i nařízení ze dne 7. května 1860 č. 120 ř. z., vydané na základě nejvyššího zmocnění ze dne 4. května 1860. Podle těchto zákonů jsou notáři ustanovováni státem a jmenováni ministerstvem spravedlnosti (§§ 1 a 10 zák. č. 75/71) na určité systemisované úřední místo. Počet notářských míst a úřední sídla notářů ustanovuje rovněž ministr spravedlnosti, který rozhoduje také o rozmnožení, příp. zmenšení jich (§ 9 cit. zák.). Každý notář vzat jest před nastoupením úřadu no přísahy a musí míti pečeť se státním znakem (§§ 15 a 13 cit. zák.). Působnost notáře vztahuje se na obvod sborového soudu I. stolice, pro který jest ustanoven, případně v jehož obvodě jest jeho úřední sídlo (§§ 8 a 31 cit. zák.). K úřední působnosti notáře náleží sepisovati notářské listiny o právních projevech a právních jednáních (notářské akty), poslední pořízení, mající moc soudních testamentů, listinná osvědčení o skutečnostech a prohlášeních (§§ 52 a 90 cit. zák.), přijímati listiny a cenné věci do úschovy (§ 104 a násl. cit. zák.), konečně vykonávati soudní příkazy jemu udělené, zejména také projednávati pozůstalosti, čili obstarávati úkony soudního komisaře (§ 183—186 not. řádu č. 94/155). Kromě této, v povšechných rysech naznačené vlastní notářské působnosti (sr. § 1. zák. č. 75/71), jest notářům také dovoleno, aby na žádost stran sepisovali podání a soukromé listiny ve věcech nesporných a podávali je u všech úřadů a, pokud to platné zákony připouštějí, vystupovali i jako procesní zmocněnci stran v občanských záležitostech (§§ 5 a 40 zák. č. 75/71 a § 42) 2 civ. ř. soudního). Notáři mohou býti také obhájci ve věcech trestních.

Z vylíčeného celkového oboru působnosti notáře vyplývá, že v jeho činnosti dlužno rozeznávati funkce dvojí povahy. Jedna z nich záleží v podstatě ve výkonu povolání přísežného zástupce stran, oprávněného k úkonům, které notářský řád mu dovoluje. V této příčině má notář stejné postavení jako každý jiný autorisovaný zástupce stran, což § 5. notářského řádu v odst. 2. výslovně zdůrazňuje slovy: »Notáři mají stejně jako jiní přísežní zmocněnci («Sachwalter») opatřovati tato jednání (t. j. jednání v odst. 1. téhož paragrafu uvedená) ...« V odst. 4. ustanovuje se pak, že odměna za úkony ty má býti určena podle zákonných ustanovení o smlouvě námezdní. V této činnosti vystupuje tedy notář jen jako zástupce stran, jeho poměr k nim jest povahy

soukromoprávní, a jeho styk se stranami není proto podroben po stránce jazykové žádnému omezení, neboť jako státní občan může v mezích všeobecných zákonů ve stycích těch volně užívati jakéhokoli jazyka (§ 128. úst. listiny). Pokud pak jde o jeho styk se soudy, úřady a orgány republiky ve vlastním jméně jako osoby soukromé, přísluší mu tatáž práva jazyková, jaká poskytuje jaz. zákon jinému občanu. Vystupuje-li jako zástupce strany, má stejná práva jazyková jako strana jím zastupovaná (Boh. A. 786, 787, 1877, 6783).

Druhý obor působnosti notáře spočívá v tom, že vykonává jednak jisté funkce, které mu zákon výslovně přikazuje a které žádná jiná osoba než právě jen notář, případně ani žádný soud či úřad, platně vykonati nemůže, jednak že jsou notářům zákonem samým přikázány nebo soudy svěřeny úkony, jež obstarávají místo nich, případně za ně. K funkcím prvního druhu náleží zejména sepisovati notářské akty o smlouvách a právních jednáních v § 1 pod písm. a) až c) zákona ze dne 25. července 1871 č. 76 ř. z., nebo v jiných zákonech uvedených (sr. na př. § 4. zák. ze dne 6. března 1906 č. 58 ř. z. o společnostech s ručením obmez.). Jejich platnost podmíněna jest tím, že sepsány byly notářem v určité formě, t. j. ve formě notářského aktu, jehož, náležitosti v cit. notářských řádech zevrubně jsou stanoveny. Uznává-li právní řád zmíněné smlouvy a právní jednání za platné jen tehdy, když sepsány byly určitou, k tomu po zákonu povolanou osobou, které funkce tato výlučně byla svěřena tak, že nikým jiným platně opatřena býti nemůže, vyplývá z toho správnost úsudku, že nositel této funkce, státní správou pro ni zřízený a na určité systemisované úřední místo s určitým místním obvodem působnosti trvale ustanovený (notář) včleňuje se takto s určitou místní a věcnou kompetencí do státního ústrojí a stává se tak jeho součástí, a to součástí nezbytnou, poněvadž bez jeho součinnosti právní život ve shora uvedených oborech smluv a právních jednání platně vyvíjeti by se nemohl. Notářským spisům, které vykazují určité předepsané náležitosti, propůjčuje platný notářský řád (§ 3 zák. č. 75/71) vykonatelnost a spisy takové uznávají se výslovně za tituly exekuční (§ 1. č. 17. exek. řádu). Tím staví se na roveň rozhodnutím soudů a úřadů, které v § 1. cit. exek. řádu jsou jako exekuční tituly uvedeny a přiznává se jim stejná vlastnost, totiž stejná exekuční schopnost jako těmto listinám. Okolnost tato nasvědčuje rovněž správnosti úsudku, že platný právní řád uznává notáře za trvalou instituci s takovým oborem působnosti, kterým stává se článkem ve státním organismu (§ 1. osnovy nového notářského řádu označuje notáře výslovně jako »orgány státní správy«).

Vedle tohoto oboru působnosti obstarává notář rovněž jako podstatnou část své úřední činnosti t. zv. soudní komisařství. V této příčině nutno poukázati k tomu, že podle ministerského nařízení ze dne 7. května 1860 č. 120 ř. z. a § 29 cis. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z. musí býti (arg. slovo »budtež«) notářům v místech, kde jest sborový soud první stolice, svěřeny úkony v nesporném řízení, uvedené v § 183 notářského řádu ze dne 21. května 1855 č. 94 ř. z., podle § 184 téhož zákona jako soudním komisařům. V okresích mimo sídlo sborového soudu první stolice mohou tyto úkony podle uvážení soudu, hledíc k ustanovení § 185 zák. č. 55/94, býti přiděleny notářům

jako soudním komisařům. Z ustanovení těchto vyplývá, že notář vykonává v případech soudního komisařství tytéž funkce jako soudy, buď přímo podle zákona místo nich, nebo na jejich poukaz, kterým byly mu svěřeny, za ně. Takto přenáší se naň příslušnost soudu v určitých oborech soudnictví. Jestliže soudnictví jest součástí státního organismu a jestliže příkázané mu obory jest povinen místo soudů nebo za ně vykonávat notář, pak nutno dospěti k úsudku, že notáře v těchto jeho funkcích třeba pokládati za trvalou součást státního organismu čili za orgán republiky. Jako výkonné orgány v řízení exekučním, určené k provedení exekučních úkonů, uvádí § 17 jur. normy nejen zvláštní výkonné úředníky a soudní zřízení, nýbrž i jiné orgány zákonem k tomu povolane a § 24. exek. řádu výslovně ustanovuje, že výkon jednotlivých důležitých nebo nesnadných exekučních úkonů může býti svěřen notářům, kteří stávají se takto soudními výkonnými orgány exekučními a obstarávají pak část agendy soudní. I tento obor jejich působnosti, ve kterém notáři jsou povinni dbáti předpisů platných pro soudy (§ 186 zák. č. 94), vykazuje takové znaky, jež opravňují k závěru, že notáři jsou trvalým organickým článkem v souboru institucí, které tvoří státní ústrojí, tedy jeho součástí. V souvislosti s vylíčenou právní povahou instituce notářské, pokud jde o jazykové znalosti notářů, ustanovuje § 6 lit. e) zák. č. 75/71, že k dosažení místa notářského se vyžaduje, aby uchazeč měl pro místo, na které chce býti jmenován, potřebnou znalost zemských jazyků.

Dozor nad úřední činností notářů náleží vedle notářských komor presidentům sborových soudů I. a II. stolice (§ 153 zák. č. 75/71) a v příčině disciplinárního řízení proti notářům platí podle § 161 téhož zákona předpisy dané pro disciplinární řízení proti úředníkům soudcovským.

Jestliže podle předcházejících vývodů notáře lze subsumovati pod pojem orgánu republiky ve smyslu § 1., odst. 2. jaz. zák. a jaz. nařízení, provádějíc zevrubněji podle § 8., odst. 1., jaz. zák. tento zákon, v čl. 2., odst. 3., prohlašuje, že orgány republiky po rozumu jaz. zák. jsou notáři, vyplývá z toho závěr, že toto ustanovení jaz. nařízení jest ve shodě se zákonem. Žalovaný úřad právem tedy naříkané rozhodnutí o ně opřel.

Jde již jen o to, zda v konkrétním případě vystupoval stěžovatel jako notář ve funkci orgánu republiky. V daném případě předložil stěžovatel okresnímu soudu v Děčíně seznam soukromých testamentů, převzatých do úschovy podle § 104. zák. č. 75/1871 a v předkládací zprávě uvedl, že seznam ten předkládá podle vládního nařízení z 9. dubna 1926 č. 50 Sb. z. a n.

Z toho usoudil žalovaný úřad, že vzhledem k tomu a k § 1. tohoto nařízení, které vztahuje se jen na notáře jako takové, nikoli na případy, kde notáři nevstupují ve funkci notářské, šlo pouze o poslední pořízení, převzatá stěžovatelem jako notářem podle předpisů notářského řádu, nikoli o posledním pořízení, při nichž jest notář jakkoli zúčastěn jako soukromá osoba, jako soukromý důvěrník stran.

Proti tomuto právnímu názoru stížnost námitek nevznáší a nepopírá, zejména že stěžovatel řečený seznam testamentu předložil ve funkci jako notář. Předložení seznamu toho byl úkon, náležející k jeho úřední činnosti notářské ve smyslu notářského řádu (104)

čili byl součástí jeho úřadování jako orgánu republiky podle § 1, odstavce 2, č. 1, jaz. zák., které podle tohoto zákonného ustanovení děje se jazykem státním.

Bylo-li tedy naříkaným rozhodnutím stěžovateli uloženo, aby onen seznam v tomto jazyce sepsal, nelze v tom shledati nezákonnost a slušelo se proto stížnost zamítnouti jako bezdůvodnou.

SPOLKOVÉ ZPRÁVY

Odbor »Praha«.

Referát o schůzi odboru »Praha« spolku notářů čl., — konané dne 23. března 1929, v Grandrestaurantu v Praze I., Celetné ulici.

Na programu poslední měsíční schůze bylo thema praktickému právníku zdánlivě snad vzdálené, avšak, jak z dalšího zřejmo, velmi zajímavé, totiž přednáška universitního profesora Dra Pertolda »O indickém právnictví«.

Pan přednášející, který byl dlouhá léta konsulem v Bombay a jehož neobyčejně vědecké znalosti o indických poměrech, opírající se i o bohatou zkušenost, jsou dobře známy, seznámil přítomné s právními poměry indickými a jak správně při debatě ocenil pan notář Krajíček, otevřel nám nové obzory. Právo indické — totiž staré hinduistické právo — závodí v systematickosti a přehlednosti s právem římským. Pan přednášející po všeobecném úvodě o právu indickém pojednal o důležitém pramenu práva indického — zákoníku Manuově — a načrtl zajímavé ukázky z práva rodinného, dědického, věcného i trestního. Pro naše právo obzvláště byla zajímavá kapitola o t. zv. »spojené rodině«, instituci to — která odpovídá staré »záduze« ve slovanském právu. V právu věcném upozornil pan přednášející na přesné rozlišování práva indického mezi držbou a vlastnictvím a pojednal i o vydržení, v němž neschází ani důvody přetržení a stavení.

Neméně zajímavá byla i kapitola o právu trestním a o trestním řízení, v němž jest značný rozdíl mezi právem evropským a orientálním, o vyhoštění z kasty, o zločinech a jejich trestáních, atd. Přednáška, které se zúčastnili i dámy a hosté, vyslechnuta byla s velkým zájmem a odměněna upřímným potleskem. Po debatě, jež se po přednášce rozvinula, a již se zúčastnili pánové: Dr. Fiala, Dr. Ponec, Dr. Král, p. notář Krajíček, byla zdařilá schůze po 10. hodině skončena.

Odbor »Plzeň«.

Referát: Dne 17. března 1929 konala se v Plzni, v Měst. Besedě členská schůze odboru »Plzeň« spolku notářů československých. V zahajovacím prosluvu vzpomněl nejprve pan předsedající notář Dr. Ebenstreit památky zaslulého spoluzakladatele odboru, notáře Jana Gregory, jež uctěna povstáním.

Na to vítá pan předsedající předsedu ústředí, pana notáře Dra Svobodu, který s nevšední laskavostí vyhověl pozvání a navštívil nově založený odbor. Pan starosta ústředí v odpovědi vřele vítá založení odboru, jest potěšen zájmem a spoluprací členů, jakož i kolegů německé národnosti, kteří se neseparují, přeje novému odboru hojně zdaru a žádá, aby jak odbor, tak i jednotlivci účastnili se práce pro České Právo uveřejňováním poznatků z praxe, někdy skutečně důležitých a pro celý stav cenných.

Milá slova pana starosty kvitována byla přítomnými potleskem. Na to k žádosti přítomných promlouvá pan starosta o některých stavovských aktualitách, hlavně o jednání o novém řádu notářském a obtížích, jež se ještě stává v cestu jeho uzákonění, dále o návrzích na nové záznamní knihy peněžní, a konečně o způsobu, jakým bylo by možno dosáhnouti výhodného pensijního pojištění notářů. Zároveň jednáno o otázce, zda zákon č. 26/29 vztahuje se i na kandidáty notářství, či ne.

Konečně sděluje pan starosta některé podrobnosti týkající se uprázdněných míst a končí svůj obsažný referát.

V dalším jednání promlouvá p. notář Grund o dosavadní praxi St. úřadu pozemkového při zaknihování přidělů a osvětluje různost stanovisek různých orgánů S. P. Ú. v této věci a obtíže, z toho vcházející.

Jelikož p. starosta ústředí musel již odejeti, rozloučila se s ním schůze vřele s mnoha díky za laskavost, již odboru svojí návštěvou prokázal.